

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D., JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D., JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **V. V.**, zast. Mgr. Radímem Struminským, advokátem se sídlem Svornosti 2, Havířov, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 1. 2009, č. j. 64 Az 73/2007 – 28,

t a k t o :

- I.** Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 1. 2009, č. j. 64 Az 73/2007 - 28, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II.** Odměna advokáta Mgr. Radíma Struminského **se určuje** částkou 5712 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 30. 7. 2007, č. j. OAM-1-542/VL-18-19-2007, byla zamítnuta žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Hlavní argumentem žalovaného byl závěr, že žalobce pobýval na území České republiky nelegálně od 16. 8. 2006 (do té doby žalobce pracoval v České republice legálně na základě pracovního povolení), přičemž žádost o mezinárodní ochranu podal až dne 12. 7. 2007 poté, co mu bylo cizineckou policií uděleno správní vyhoštění (rozhodnutím ze dne 30. 6. 2007).

Žalobce brojil proti tomuto rozhodnutí žalobou u Krajského soudu v Ostravě, ve které napadl zamítnutí své žádosti o mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 2 zákona o azylu. Dále žalobce (1) brojil proti absenci výroku o neudělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu; (2) brojil proti absenci výroku o nevztažení překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu; a (3) namítal porušení § 3 odst. 3 a 4, § 32 odst. 1, § 33 odst. 2, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení. Žalobce rovněž žádal o ustanovení zástupce.

Krajský soud v Ostravě nejprve usnesením ze dne 1. 2. 2008, č. j. 64 Az 73/2007 - 23, rozhodl, že se žalobci advokát neustanovuje, neboť žalobce neprokázal své majetkové a osobní poměry.

Posléze Krajský soud v Ostravě žalobu rozsudkem ze dne 20. 1. 2009, č. j. 64 Az 73/2007 - 28, zamítl, neboť shledal všechny podmínky pro aplikaci § 16 odst. 2 zákona o azylu za naplněné. K výše uvedeným žalobním bodům se blíže nevyjádřil; toliko konstatoval, že „*nebylo prokázáno, že by žalobce splňoval některou z podmínek pro udělení mezinárodní ochrany, když jeho snahou bylo pouze legalizovat si pobyt v České republice po uložení správního vyhoštění*“. Krajský soud rovněž neshledal žádné porušení správního řádu.

Žalobce („stěžovatel“) napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností, v níž uvedl důvody dle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

Stěžovatel především namítal, že žalovaný se ve svém rozhodnutí vůbec nevyjádřil k možné aplikaci ustanovení o humanitárním azylu a o existenci překážek vycestování, krajský soud měl tedy jeho rozhodnutí zrušit jako nepřezkoumatelné. Dále stěžovatel namítá, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech, resp. je s nimi v rozporu a i pro tuto vytýkanou vadu měl krajský soud napadené rozhodnutí zrušit. Dále stěžovatel namítá, že krajský soud nesprávně posoudil podmínky pro ustanovení zástupce, stěžovatel dle svého názoru nemusel prokazovat své majetkové poměry, neboť byl jako účastník řízení o mezinárodní ochraně ex lege oprávněn k ustanovení zástupce z řad advokátů. Tento závěr stěžovatel odvozoval od skutečnosti, že žadatel o mezinárodní ochranu je dle § 11 odst. 2 písm. ch) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích osvobozen od soudních poplatků. Stěžovatel měl tedy být v řízení zastoupen advokátem, postupem soudu byl zkrácen na svých právech. Konečně stěžovatel krajskému soudu vytýká, že se v odůvodnění svého rozsudku nikterak nevypořádal s žalobními body týkajícími se absence výroku, jež by se vztahoval k § 14 a § 91 zákona o azylu.

V doplnění kasační stížnosti stěžovatel k první a poslední stížní námitce v souvislosti s humanitárním azylem dle § 14 zákona o azylu poukazoval na svůj špatný zdravotní stav způsobený tím, že byl dne 26. 11. 2008 sražen na přechodu pro chodce osobním automobilem, což dokládá lékařskou zprávou. Svůj špatný zdravotní stav považuje stěžovatel za důvod „hodný zvláštního zřetele“ ve smyslu § 14 zákona o azylu.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhl její zamítnutí, přičemž odkázal na své rozhodnutí a stručně zopakoval důvody, na nichž své rozhodnutí založil.

Nejvyšší správní soud dále přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl

účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Kasační stížnost je tedy přípustná.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. O přijatelnou kasační stížnost se podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaného pod č. 933/2006 Sb. NSS, jedná v následujících typových případech: (1) kasační stížnost vznáší ne plně prejudikovanou právní otázku; (2) kasační stížnost obsahuje právní otázku, která je dosavadní judikaturou řešena rozdílně; (3) je potřeba učinit judikatorní odklon; (4) pokud bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele.

Nejvyšší správní soud shledává kasační stížnost přijatelnou z důvodu zásadního pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele (čtvrtý důvod přijatelnosti).

Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 15. 8. 2008, č. j. 5 Azs 24/2008 - 48, publikovaném pod č. 1724/2008 Sb. NSS totiž judikoval, že § 16 odst. 2 zákona o azylu vykládaný v souladu s čl. 13 a 18 kvalifikační směrnice (2004/83/ES) a čl. 23 odst. 4 písm. i) a j) procedurální směrnice (2005/85/ES) vyžaduje aplikaci třístupňového testu: (1) zda hrozí žadateli vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny; (2) zda mohl žadatel požádat o udělení mezinárodní ochrany dříve; a (3) zda je z postupu žadatele patrné, že žádost o mezinárodní ochranu podal „pouze“ s cílem vyhnout se tomuto hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny. Tyto tři podmínky musí být splněny kumulativně; v případě nesplnění byť jedné z nich nelze § 16 odst. 2 zákona o azylu aplikovat.

Na základě výše uvedeného třístupňového testu vyplývajícího z § 16 odst. 2 zákona o azylu Nejvyšší správní soud považuje v projednávané věci za nesporné, že stěžovateli hrozí správní vyhoštění a že mohl podat žádost o mezinárodní ochranu dříve. Spornou je pouze otázka, zda stěžovatel podal žádost o mezinárodní ochranu „pouze“ s cílem vyhnout se správnímu vyhoštění. Ačkoliv stěžovatel v pohovoru se žalovaným uvedl skutečnosti, které by mohly být relevantní z hlediska mezinárodní ochrany (zdejší soud se na tomto místě nikterak nevyjadřuje k tomu, zda tyto důvody jsou dostatečné pro udělení azylu či doplňkové ochrany), žalovaný ani krajský soud se těmito skutečnostmi vůbec nezabývali. Rozhodnutí žalovaného i rozsudek krajského soudu jsou tedy nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, a to konkrétně pro absenci posouzení třetího kritéria třístupňového testu vyplývajícího z § 16 odst. 2 zákona o azylu, tj. zda stěžovatel podal žádost o mezinárodní ochranu „pouze“ s cílem vyhnout se správnímu vyhoštění. Jak konstatoval Nejvyšší správní soud ve výše citovaném rozsudku ze dne 15. 8. 2008, č. j. 5 Azs 24/2008 - 48, „§ 16 odst. 2 zákona o azylu tudíž nelze vykládat jako další vylučující klauzuli; vylučující klauzule jsou taxativně vymezeny v čl. 12 a 17 kvalifikační směrnice (v zákoně o azylu pak v § 15 a § 15a) a rozšíření důvodů pro vyloučení z mezinárodní ochrany by bylo v rozporu s komunitárním právem“ [bod IV. b) tohoto rozsudku].

Na tomto závěru nemění nic ani skutečnost, že žadatel v žalobě namítal absenci výroku o (v době rozhodování správního orgánu již zrušených) překážkách vycestování podle § 91 zákona o azylu, neboť Nejvyšší správní soud judikoval, že pokud žalobce namítá v žalobě proti rozhodnutí správního orgánu ve věci mezinárodní ochrany, že měly být shledány překážky vycestování podle § 91 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, přestože se na jeho věc vztahuje již znění zákona o azylu po novele č. 165/2006 Sb., již byl § 91 zrušen, je krajský soud povinen interpretovat tuto žalobní námitku ve světle nového právního institutu, jímž byly překážky

vycestování nahrazeny (byť nejde o zcela shodný institut), a tedy přezkoumat rozhodnutí správního orgánu i z hlediska možného udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a zákona o azylu, ve znění po novele č. 165/2006 Sb. (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 12. 2008, č. j. 5 Azs 83/2008 - 65, www.nssoud.cz).

Při posouzení zákonnosti aplikace § 16 odst. 2 zákona o azylu bude v dalším řízení nutno aplikovat kritéria pro splnění třetího bodu testu stanovená ve výše uvedeném rozsudku ze dne 15. 8. 2008, č. j. 5 Azs 24/2008 - 48, tj. zejména posoudit dobu, jež uplynula od chvíle, kdy žadatel začal pobývat na území České republiky nelegálně, do udělení rozhodnutí o správním vyhoštění, věrohodnost tvrzení o důvodech pro mezinárodní ochranu a relevantnost tvrzené hrozby vzhledem k informacím o zemi původu. V rámci třetího bodu výše zmíněného testu je nutné posoudit jak azyl podle § 12 zákona o azylu, tak doplňkovou ochranu podle § 14a téhož zákona. Jinými slovy, žádost o udělení mezinárodní ochrany je zjevně nedůvodná podle § 16 zákona o azylu pouze tehdy, pokud je zjevně nedůvodná jak z hlediska azylu, tak z hlediska doplňkové ochrany (v případě § 16 odst. 2 zákona o azylu se pak azyl i doplňková ochrana posuzují v rámci třetího bodu testu).

Kasační námitky směřující proti absenci odůvodnění ohledně doplňkové ochrany ve smyslu § 14a zákona o azylu je tudíž důvodná, stejně jako námitka nepřezkoumatelnosti rozsudku krajského soudu ve vztahu k žalobní námitce týkající se neudělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu. Krajský soud skutečně na tuto námitku nijak nereagoval, a to ani odkazem na stávající judikaturu Nejvyššího správního soudu k této otázce.

Pokud jde o námitku, podle níž žalovaný vycházel z nedostatečně zjištěného skutkového stavu, tato je formulována zcela obecně, Nejvyšší správní soud se k ní nemůže blíže vyjádřit také vzhledem k tomu, že konstatoval nepřezkoumatelnost rozhodnutí žalovaného pro nedostatek důvodů. Jakmile budou z rozhodnutí žalovaného patrné jeho závěry ve vztahu k možným důvodům pro udělení azylu nebo doplňkové ochrany v této věci, bude možné posoudit, zda mají tyto závěry dostatečnou oporu ve spise, tedy v řádně zjištěném skutkovém stavu věci.

Námitka směřující proti usnesení krajského soudu ze dne 1. 2. 2008, č. j. 64 Az 73/2007 - 23, jímž stěžovateli nebyl pro řízení o žalobě ustanoven zástupce, nemůže být úspěšná. Krajský soud o žádosti na ustanovení zástupce řádně rozhodl a své rozhodnutí odůvodnil. Proti tomuto rozhodnutí byl stěžovatel oprávněn brojit kasační stížností, což neučinil, nemůže tedy zákonnost rozhodnutí o neustanovení zástupce zpochybňovat až v kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu o věci samé.

Nejvyšší správní soud tedy shledal kasační stížnost z celkového hlediska důvodnou a s ohledem na tuto skutečnost napadený rozsudek krajského soudu podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Byť Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu ruší a věc mu vrací k dalšímu řízení, je povinen zároveň rozhodnout o odměně a úhradě hotových výdajů ustanoveného advokáta stěžovatele, které dle § 35 odst. 8 s. ř. s. hradí stát. Odměna a hotové výdaje ustanoveného advokáta sice totiž patří mezi náklady řízení ve smyslu § 57 s. ř. s., nejde však o náhradu nákladů řízení mezi jeho účastníky ve smyslu § 60 s. ř. s., o níž má dle § 110 odst. 2 s. ř. s. - v případě náhrady nákladů řízení o kasační stížnosti po zrušení napadeného rozsudku krajského soudu - rozhodovat v dalším řízení krajský soud.

Ustanovenému zástupci stěžovatele byla přiznána odměna a náhrada hotových výdajů v celkové částce 5712 Kč [dva úkony právní služby po 2100 Kč podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) ve spojení s § 9 odst. 3 písm. f) a § 7 bodem 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném od 1. 9. 2006, a dále dva režijní paušály po 300 Kč podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, vše zvýšeno v souladu s § 35 odst. 8 s. ř. s. o částku odpovídající DPH 19%].

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 31. července 2009

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu